

ALFONS STASZEWSKI

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Plut. Alfons Staszewski, 38 lat, funkcjonariusz Policji Państwowej (służby śledcze), żonaty, dziecko.

2. Data i okoliczności zaareztowania:

10 lipca 1940 r. z innymi internowanymi na Litwie kowieńskiej wywieziony do Rosji sowieckiej.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Obóz śledczy w Kozielsku, później przymusowe roboty jako zesłaniec na Półwyspie Kolskim.

4. Opis obozu, więzienia:

Obóz w Kozielsku – klasztor prawosławny ogrodzony murem wysokości czterech do pięciu metrów, a poza murami płot w trzy rzędy z drutu kolczastego, dookoła zaś stały wieże, w których znajdowały się posterunki NKWD obsadzone ckm i reflektorami o silnym świetle. Zamieszkiwaliśmy w budynkach klasztornych i cerkwi po 400 do 600 osób. Na Półwyspie Kolskim obóz był położony w bagnistej dolinie. Zamieszkiwaliśmy pod gołym niebem lub w budach urządzonych z prześcieradeł lub koców. Budynków ani namiotów nie było. Warunki higieniczne bardzo złe, brak wody, mydła, opału itp.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Obóz składał się z ponad czterech tysięcy ludzi, niemal wszyscy narodowości polskiej o poziomie umysłowym średnim. Przeważnie byli to urzędnicy państwowi, np. Policja Państwowa, Straż Graniczna, Korpus Ochrony Pogranicza, podoficerowie zawodowi z administracji [nieczytelne] byli zaliczeni do kategorii przestępców politycznych. Stosunki wzajemne były dobre. Słabsi duchowo byli podtrzymywani przez silniejszych, a była większość takich, którzy wierzyli w odzyskanie wolności i ojczyzny.

6. Życie w obozie, więzieniu:

Praca była ciężka, przy budowie rzekomo lotniska i dróg w bagnach. Wynagrodzenia nie dawano żadnego, norm nie wyznaczano. Praca podzielona była na dwie tury po 12 godzin, tj. pierwsza zmiana od 8.00 rano do 20.00 i druga zmiana od 20.00 do 8.00 rano. Wyżywienie: 30–40 g chleba i to co drugi–trzeci dzień oraz pół litra zupy z żytniej mąki bez tłuszczu.

Ubranie wydano sowieckie: watowane spodnie, kurtka *buszłak*, czapka, trzewiki i jedna para bielizny.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Badano w różnych porach dnia i nocy, trzymano na badaniach po 10–12 godzin, zamykano w piwnicach, bito prętami stalowymi w pięty, na śniadanie dawano dwa czy trzy śledzie i ok. 15–20 g chleba, po czym trzymano dwa–trzy dni na badaniu, nie dając wody. Sadzano za najmniejsze przewinienia do jam z wodą, nago lub w bieliźnie, w czasie, gdy padał deszcz ze śniegiem i wiatr był silny.

Propaganda komunistyczna początkowo była duża – [nieczytelne] i przez wyświetlanie filmów. Mówili, że Polska będzie większa niż była, lecz nie taka[, jak była]. Gdy Polacy zachowywali się na takich [spotkaniach] propagandowych wyzywająco, później zaniechano opowiadania nam przez [nieczytelne] wolności nie odzyskamy, a na całym świecie zapanuje komunizm.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomocy lekarskiej nie było, mimo że było dwóch polskich lekarzy oficerów. Nie mieli oni żadnych lekarstw, a nawet jodyny. Lekarz polski miał prawo zwolnić od pracy chorego Polaka w wypadkach ciężkiego skaleczenia się lub kiedy chory miał ponad 39 stopni gorączki. W obozie [w] Kozielsku zmarł st. posterunkowy Władysław Kucharski i posterunkowy Edward Jodełko [nieczytelne] i głodu, oraz kilku oficerów [nieczytelne], nazwisk ich nie pamiętam.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Tylko początkowo można było pisać do rodziny jeden list na miesiąc i jeden otrzymywać. Później tego zabroniono i żadnej łączności nie było.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Po zawarciu paktu polsko-sowieckiego w końcu sierpnia 1941 r. załadowano do pociągu ok. dwóch tysięcy ludzi i przewieziony zostałem do Tocka [Tockoje], gdyż organizowała się polska armia.

Miejsce postoju, 14 lutego 1943 r.